

УДК 657.01

С.Р.Романів, к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Достовірне відображення в системі обліку інформації про стан дебіторської та кредиторської заборгованості має винятково важливе значення, оскільки від цього залежить фінансова стійкість підприємства; ефективність здійснення контролю за станом платіжної дисципліни, а також якість проведення економічного аналізу. Зауважимо, що термін «кредиторська заборгованість» або «зобов'язання» використовується для характеристики взаємовідносин господарюючого суб'єкта з фізичними та юридичними особами в процесі здійснення виробничої діяльності, а виникнення будь-яких фінансових відносин передбачає виникнення кредиторської заборгованості. При цьому внутрішня кредиторська заборгованість характеризує найбільш короткостроковий вид займаних коштів підприємством, які формуються ним за рахунок внутрішніх джерел.

Слід зазначити, що внутрішня кредиторська заборгованість (далі – ВКЗ) характеризується такими основними ознаками: ВКЗ для підприємства є безкоштовним джерелом використовуваних займаних коштів; розмір ВКЗ, виражений в днях її обороту, впливає на тривалість фінансового циклу підприємства; величина ВКЗ знаходиться у прямій залежності від обсягу господарської діяльності і в першу чергу – від обсягу виробництва та реалізації продукції; прогнозована величина ВКЗ носить лише оціночний характер; величина ВКЗ за окремими її видами і по підприємству в цілому залежить від періодичності виплат (погашення зобов'язань) нарахованих коштів.

Вищеперераховані особливості ВКЗ необхідно враховувати в процесі управління нею. Слід зауважити, що політика управління залученими ресурсами представляє собою частину загальної фінансової стратегії, суть якої полягає в забезпеченні найбільш

ефективних форм і умов залучення позикового капіталу з різних джерел у відповідності з потребами підприємства.

Основними етапами управління ВКЗ є: аналіз ВКЗ підприємства за минулий період; визначення складу ВКЗ на перспективу; встановлення періодичності виплат за окремими видами ВКЗ; прогнозування середньої величини нарахованих платежів за окремими видами ВКЗ; прогнозування середньої величини і розміру приросту ВКЗ по підприємству в цілому; оцінка ефекту від приросту ВКЗ у майбутньому періоді; забезпечення контролю за своєчасністю нарахування і виплати коштів в розрізі окремих видів ВКЗ.

Одним із напрямків управління кредиторською заборгованістю, який сприятиме зменшенню її величини, має стати посилення контролю за нею шляхом створення на кожному підприємстві спеціальних підрозділів. При цьому на великих підприємствах це можуть бути управління з проблемної кредиторської заборгованості, а на середніх і малих – спеціальний відділ. Відзначимо, що структуру, завдання та функції управління (відділу) підприємство визначає самостійно, виходячи з особливостей своєї діяльності.

На нашу думку, основними функціями відділу управління кредиторською заборгованістю є: облікова(облік кредиторської заборгованості); аналітична(забезпечення постійного аналізу структури проблемної кредиторської заборгованості, розроблення і подання на розгляд керівництву пропозицій щодо її зменшення); контрольна(постійний контроль за виконанням фінансових планів у частині погашення кредиторської заборгованості підприємства).

До основних завдань відділу управління кредиторською заборгованістю слід віднести такі: ведення обліку проблемної кредиторської заборгованості підприємства; розроблення схем здійснення розрахунків із погашення проблемної кредиторської заборгованості; проведення реструктуризації заборгованості підприємства; координацію взаємовідносин із кредиторами і дебіторами з метою уникнення стягнень ними заборгованості примусово; розроблення методичних підходів до оптимізації використання проблемних боргових зобов'язань; контроль за

виконанням фінансових планів за місяць і квартал у частині погашення зовнішньої дебіторської заборгованості підприємства.

Проте відділ управління кредиторською заборгованістю зможе реалізувати поставлені перед ним завдання і виконати свої функції при наданні йому відповідних прав, а саме: безперешкодне отримання від керівництва структурних підрозділів господарюючого суб'єкта та його дочірніх підприємств необхідної інформації про дебіторську і кредиторську заборгованості; розроблення і подання керівництву підприємства проектів розпоряджень, які належать до сфери діяльності відділу управління кредиторською заборгованістю; здійснення листування із підприємствами на щодо проблем дебіторської і кредиторської заборгованостей та ін.